

Nr 121.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändrade grunder för ersättning till veterinärer, som deltaga i bekämpandet av epizootier m. m.; given Stockholms slott den 1 mars 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 mars 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp:

Den 3 februari 1939 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla sju sakkunniga att inom departementet verkställa utredning och avgiva förslag rörande nya bestämmelser för bekämpandet av smittsamma husdjurssjukdomar samt för den statsunderstödda försäkringsverksamheten mot förluster till följd av sådana sjukdomar. Med stöd av detta bemyndigande tillkallade jag såsom sakkunniga landshövdingen A. Beskow, tillika ordförande, generaldirektören J. A. Höjer, professorn H. Magnusson, byråchefen för lagärenden i jordbruksdepartementet B. Fallenius, extra byråchefen i medicinalstyrelsen S. Jerlov, sekreteraren hos hushållningssällskapet i Malmöhus län B. Lanke samt lanthbrukaren M. Hj. Nilsson i Marielund. De sakkunniga, vilka antagit benämningen epizootisakkunniga,

ha med skrivelse den 27 januari 1940 avgivit utlåtande med förslag till ändrade grunder för ersättning till veterinär, som deltagit i bekämpandet av epizootier. Herrar Magnusson och Jerlov ha framfört särskilda yrkanden. Över utlåtandet ha yttranden avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, medicinalstyrelsen, lantbruksstyrelsen, allmänna lönenämnden, veterinärhögskolans styrelse och lärarråd, Sveriges lantbruksförbund samt svenska veterinärläkareföreningen och Sveriges yngre veterinärers förening.

Jag torde nu få anmäla detta ärende.

Gällande bestämmelser.

De grunder, efter vilka ersättning för närvarande utgår till veterinär, som tages i anspråk för biträde vid bekämpandet av en epizooti, äro angivna dels i kungörelsen den 12 april 1935 (nr 106) med närmare föreskrifter angående bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootikungörelsen), dels i den av Kungl. Maj:t den 8 december 1933 (nr 630) fastställda taxan för arvode åt vissa i civil tjänst anställda veterinärer m. fl. (veterinärtaxan), dels ock i Kungl. Maj:ts brev den 26 januari 1934 angående föreskrifter rörande ersättning vid uppehållande av läns- och distriktsveterinärbefattning m. m. Jämlikt 9 § 7 mom. epizootikungörelsen skall sålunda, där icke annorledes särskilt stadgas, ersättning gäldas av allmänna medel för av veterinär företagen förrättning enligt sagda kungörelse eller eljest i vederbörlig ordning givna föreskrifter för bekämpande av i kungörelsen avsedd sjukdom. Enligt 11 § 2 mom. kungörelsen utgår denna ersättning jämlikt veterinärtaxan (tjänstetaxan). I 13 § 1 mom. nämnda taxa föreskrives, att veterinär för tjänsteförrättning, som han utför på grund av gällande instruktion eller myndighets uppdrag, äger åtnjuta ett arvode av 8 kronor, dock att, därest under samma dygn flera tjänsteförrättningar verkställas, arvodet för varje förrättning utöver den första utgår med allenast 4 kronor. Därest förrättningsstället är beläget på längre avstånd från veterinärens bostad än 2 kilometer och veterinären för förrättningens utförande måst företaga särskild resa, äger han därjämte uppbära resekostnadsersättning ävensom — för den händelse resan kräver hans bortovaro från bostaden längre tid än 6 timmar — traktamentsersättning, allt enligt bestämmelserna i allmänna resereglementet, dock att beträffande traktamentsersättningen gäller att dylik ersättning tillkommer veterinär endast för tid överstigande 6 timmar samt att natttraktamente utgår för varje sådan resa, som avslutas mellan klockan 1 och 6 f. m. Slutligen är i Kungl. Maj:ts brev den 26 januari 1934 under punkt 4) föreskrivet, att veterinär, vilken blivit av medicinalstyrelsen förordnad till fortfarande tjänstgöring å ställe, där smittsam kreaturssjukdom utbrutit, skall, om han är distriktsveterinär eller civil veterinärstipendiat, under tiden åtnjuta ett dagarvode av 15 kronor men eljest av 20 kronor. Under punkt 5) samma brev stadgas vidare, att veterinär, som vid utbrott av smittsam kreaturssjukdom av medicinalstyrelsen förordnats att hava överinseende över de vete-

rinära åtgärderna å orten i fråga eller som på styrelsens förordnande innehar annan ledande veterinär ställning vid dylikt tillfälle, efter styrelsens bestämmande äger åtnjuta ett arvode av högst 30 kronor om dagen under tjänstgöringstiden. En ändring av föreskrifterna under punkt 4) i brevet har emellertid så till vida skett att, när det gäller tjänstgöring i anledning av mul- och klövsjuka, Kungl. Maj:t genom beslut den 20 januari 1939 bestämt, att dagarvode till distriktsveterinär eller civil veterinärstipendiat må utgå med högst 15 kronor och till annan veterinär med högst 20 kronor. I anslutning härtill fastställde medicinalstyrelsen dagarvodet åt distriktsveterinär till 12 kronor samt åt veterinärstipendiat till 9 kronor. Utöver nu omnämnda ersättning har åt i bekämpandet av smittsam husdjurssjukdom deltagande veterinär, som innehar ordinarie statsanställning, jämväl utgått gottgörelse för de avlöningsförmåner å den ordinarie statstjänsten han visar sig ha gått förlustig.

De sakkunnigas förslag.

De sakkunnigas förslag innebär i huvudsak följande. För tjänsteförrättning, som veterinär utför på grund av gällande instruktion eller myndighets uppdrag, skall han såsom regel åtnjuta ett arvode av 8 kronor. Härutinnan innefattar förslaget icke någon ändring i vad nu gäller. Därest under samma dygn flera tjänsteförrättningar verkställas skall enligt förslaget ett arvode för var och en av andra till och med fjärde förrättningen utgå med 4 kronor samt för varje förrättning utöver den fjärde med 2 kronor. En begränsning av arvodet å 4 kronor har sålunda skett till andra, tredje och fjärde förrättningen. För närvarande utgå 4 kronor för samtliga förrättningar efter den första. Efter den fjärde förrättningen har arvodet enligt förslaget begränsats till 2 kronor. De sakkunniga ha därjämte föreslagit införande av en särskild taxa för skyddsympning. Enligt denna skall veterinär eller studerande vid veterinärhögskolan, vilken av medicinalstyrelsen förordnats att i egenskap av extra tjänsteveterinär för bekämpande av sjukdom som avses i epizootilagen verkställa skyddsympning, äga uppbära arvode för varje ympat djur med 20 öre. Såsom ett tillägg till denna bestämmelse har föreslagits, att minsta arvode för ympad besättning dock skall vara 2 kronor.

I fråga om dagarvodena ha de sakkunniga förordat, att dylika skola utgå till av medicinalstyrelsen förordnade överveterinärer och extra veterinärer under varje dag sådant förordnande avser. För närvarande utgår arvodet till överveterinär endast under förrättningsdag. Arvodena ha föreslagits till högst 30 kronor för överveterinär, till högst 15 kronor för distriktsveterinär och civil veterinärstipendiat, till högst 20 kronor för annan veterinär samt till högst 8 kronor för studerande vid veterinärhögskolan. Det skall ankomma på medicinalstyrelsen att inom nu nämnda maximibelopp fastställa arvodena. De sakkunniga ha slutligen föreslagit, att traktamentsersättning icke skall utgå då dagarvode utbetalas. Enligt de sakkunnigas me-

ning böra samtliga nu omförmälda bestämmelser sammanföras i 13 § i veterinärntaxan.

Herrar Magnusson och Jerlov ha såtillvida uttalat *skiljaktig mening*, att de förordat, att arvudet för skyddsympning bestämdes till 25 öre för ympat djur.

Efter denna redogörelse för innehållet i förslaget torde jag få ingå på de *sakkunnigas motivering*. De sakkunniga ha såsom en allmän motivering till förslaget framhållit i huvudsak följande.

Vid bedömandet av frågan om grunderna för ersättning till veterinär under tjänstgöring för bekämpandet av en epizooti måste hänsyn tagas till befattningshavarens rättmätiga anspråk på att få sitt arbete betalt på ett sätt som står i rimligt förhållande till arten av detsamma. De sakkunniga vilja i sådant avseende till en början understryka vikten av att avvägandet av den gottgörelse, som må tillerkännas de skilda kategorierna befattningshavare, icke sker efter för snäva linjer. Vid en epizooti av sådan räckvidd som den senaste mul- och klövsjukeepizootien stå mycket betydande värden på spel icke blott för det allmänna utan även för den enskilde medborgaren. Ett framgångsrikt bekämpande av en epizooti kräver, att dugande krafter kunna erhållas härför.

Det bör i detta sammanhang jämväl erinras därom att avlöningsformen för de statsanställda veterinärerna är uppbyggd enligt ett system, som i väsentlig mån skiljer sig från vad som i regel är fallet beträffande andra statens tjänstemän. Den avlöning på tjänsten, som utgår direkt av statsmedel, är sålunda jämförelsevis låg med hänsyn till att vederbörande förut satts skola tillföras inkomster av egen praktik. En följd härav är sålunda, att vid veterinärens deltagande i epizootibekämpandet den egna praktiken mången gång måste eftersättas och vederbörande således nödgas gå miste om inkomster, med vilka han under normala förhållanden kunnat räkna. Det torde även böra framhållas, att ifrågavarande arvoden skola utgöra ersättning för den ofta avsevärda tid, som åtgår för expeditionsgöromål, rapportskrivning och besvarandet av rådförningar från allmänheten.

Härtill kommer, att veterinärens deltagande i epizootibekämpandet mången gång medför, att han blir tvungen att söka sig bostad å ort ofta långt avlägsen från hemmet med härav föranledd fördyring av levnadskostnaderna. Arbetet med bekämpandet av epizootier är dessutom i de flesta fall av rent tillfällig natur. Veterinären kan således ej på förhand beräkna, hur länge tjänstgöringen kommer att vara och har följaktligen ofta ej tillfälle att inrätta sig efter densamma på det för honom mest fördelaktiga sättet. Vid mera svårartade epizootier är tjänstgöringen dessutom ofta förenad med stora ansträngningar och besvärligheter.

Utmätes ersättningen för mul- och klövsjukearbetet för knapp, torde det slutligen icke kunna helt undvikas, att detta kan medföra en minskning i arbetsintensiteten.

Om således de sakkunniga äro av den uppfattningen, att bärande skäl tala för att den gottgörelse, som må tillkomma i epizootibekämpandet deltagande veterinärer, bör bestämmas enligt förhållandevis förmånliga grunder, kunna de sakkunniga å andra sidan icke bortse från statens intresse att ersättningsgrunderna så avvägas att — utan att effektiviteten av de erforderliga åtgärderna eftersättes — kostnaderna för bekämpandet i möjligaste mån begränsas. Erfarenheterna från den senaste mul- och klövsjukeepizootien giva enligt de sakkunnigas mening stöd för strävandet att söka åvägabringa vissa besparingar. Statens utgifter under nämnda epizooti för

ersättningar åt därvid tjänstgörande veterinärer framgå i huvudsak av följande tabell.

L ä n	Resekostnader	Traktamentsersättning	Förrättningsarvode	Dagarvode	Summa
Malmöhus	111,106: 82	5,838: —	167,641: 60	86,531: —	371,117: 42
Kristianstads	47,683: 71	4,806: —	55,476: —	30,021: —	137,986: 71
Hallands	15,016: 27	398: —	9,440: —	12,071: —	36,925: 27
Summa	173,806: 80	11,042: —	232,557: 60	128,623: —	546,029: 40

Under epizootien verkställde jämlikt medicinalstyrelsens förordnande 33 veterinärer i Malmöhus län skyddsympning mot mul- och klövsjuka. De sysselsattes härmed under sammanlagt 989 dagar och åtnjöto i förrättningsarvoden tillhopa 52,565 kronor, eller i genomsnitt för varje veterinär 53 kronor för dag. Under samma tid erhöilo de i traktamenten sammanlagt 1,735 kronor. De flesta av dem uppburo härjämte dagarvoden.

Det allmännas totala kostnader i anledning av mul- och klövsjukeepizootien uppgingo till i runt tal 12 milj. kronor.

Enligt vad de sakkunniga inhämtat har den gottgörelse, som utgått till veterinärerna under den senaste epizootien, i flera fall stigit till belopp, som knappast stått i rimlig proportion till arten av de utförda göromålen. Även med fullt beaktande av det krävande och förtjänstfulla arbete, som dessa befattningshavare utfört, synes uppenbart, att de grunder, efter vilka ersättningen till dem beräknats, tarva en revision för åvägabringande av bättre överensstämmelse med de normer som på andra områden av statsförvaltningen gälla i fråga om ersättning för jämförbart arbete.

Det torde icke heller kunna förnekas, att den nuvarande ersättningsformen med dels dagarvode, dels förrättningsarvode ävensom i förekommande fall traktamente enligt resereglementet framstår såsom onödigt invecklad och tungrodd.

Vid överbäggande hur en förenkling av det nuvarande systemet lämpligen kan ske, ha de sakkunniga till en början undersökt möjligheten att helt slopa systemet med dagarvoden och i stället införa fixa sinsemellan lika stora månadsarvoden, som i sig inkluderade dels ersättning för de avlöningsförmåner å den ordinarie tjänsten, som vederbörande gingo förlustiga, och dels härutöver ett särskilt belopp, motsvarande rimlig gottgörelse för det utförda arbetet. De sakkunniga ha emellertid avvisat denna tanke. Såsom skäl härför har anförts:

Ett system med bestämda månadsarvoden förefaller vid första påseendet vara tämligen enkelt att genomföra. Vid bedömandet av denna fråga måste emellertid — om hänsyn härvid endast tages till de veterinärer, vilka inneha statsanställning — beaktas att den av statsmedel utgående avlöningen till såväl länsveterinär som distriktsveterinär i likhet med vad som gäller för andra statens befattningshavare utgår med olika belopp på skilda orter inom riket. För länsveterinär gäller i detta avseende den allmänna löneplanen för ordinarie tjänstemän vid den civila statsförvaltningen. Med avseende å distriktsveterinär är i civila avlöningsreglementet intagen en särskild löneplan (löneplan F), enligt vilken avlöningen är fixerad till olika belopp, allt efter den lönegrupp, vederbörande tillhör. Inom vardera löneplanen utgår avlöningen dessutom med skilda belopp i de olika löneklasserna. För den

händelse det eventuella månadsarvodet skall utgå med samma belopp för förrättningsmän, tillhörande samma kategori, måste man följaktligen differentiera den särskilda ersättningen för det utförda arbetet. En dylik lösning synes knappast innebära den önskvärda förenklingen. Därest man åter önskar bibehålla denna ersättning lika stor för de olika kategorierna, blir följdén härav att i realiteten en ny löneplan införes beträffande det slag av avlöning, varom här är fråga, vilket knappast är att rekommendera. Oberoende av vilken väg, som väljes, kvarstår den olägenheten att vid avlöningens beräkning hänsyn måste tagas till, huruvida vederbörande förrättningsman verkligen fullgjort tjänstgöring hela månaden eller ej. Omfattningen av denna tjänstgöring skiftar självfallet i anseende till förekommande arbetsbehov. Men även om detta behov skulle vara konstant under hela månaden, torde icke kunna undvikas att förrättningsmännen av olika anledningar nödgas begära tjänstledighet och förty lära bli underkastad de regler, som i detta avseende gälla beträffande andra statens tjänstemän. Med hänsyn till vad sålunda anförts måste de sakkunniga finna en ordning med fasta månadsavlöningar innebära större olägenheter i olika avseenden än det nuvarande systemet.

Såsom motivering till sitt förslag rörande dagarvodena ha de sakkunniga anført i huvudsak följande.

Nu utgående dagarvoden och traktamentsersättningar torde i viss mån utgöra gottgörelse för den fördyring av levnadskostnaderna, ett förordnande av ifrågavarande natur i allmänhet medför. Skäl synas därför tala för att inkludera traktamentsersättningarna i dagarvodena. Som reglerna nu äro utformade, beror det ej sällan på en tillfällighet, om traktamente skall utgå. Enligt de sakkunnigas mening böra särskilda traktamenten alltså icke hädanefter utgå vid förrättningar företagna i anslutning till bekämpande av en epizooti under förutsättning att dagarvode utgår.

Vad angår dagarvodena torde såsom hittills dessa böra utgå med olika belopp beroende på vilken kategori förrättningsmän veterinären tillhör. Dessa arvoden lära nämligen ej endast utgöra gottgörelse för ökade levnadskostnader utan även innefatta ersättning för skyldigheten över huvud taget att stå till förfogande för ifrågavarande uppdrag. I betraktande av de ansvarsfulla arbetsuppgifter, som under en epizooti tillkomma överveterinärer, synes det rimligt att dagarvodena till dessa fastställas till ej oväsentligt högre belopp än för övriga veterinärer. För studerande vid veterinärhögskolan, vilka förordnas att som extra veterinärer deltaga i sjukdomskamp, synas dagarvodena åter böra sättas lägre än till utexaminerade veterinärer. Vid senaste mul- och klövsjukeepizooti förvärvade dylika studerande i ett flertal fall inkomster, som icke kunna sägas stå i rimligt förhållande till vederbörandes utbildning och erfarenhet.

Någon nedskärning av nu utgående högsta dagarvode till överveterinärer, 30 kronor, torde enligt de sakkunnigas uppfattning icke vara motiverad, helst som i detta arvode hädanefter även skall ingå traktamentsersättning. Emellertid synes det de sakkunniga, att den nu gällande bestämmelsen i detta avseende bör förtydligas. Under senaste mul- och klövsjukeepizootien lär dylikt arvode ha utgått endast för förrättningsdag. Då överveterinär ofta är strängt upptagen med skriv- och organisationsarbeten jämväl de dagar, då hans närvaro icke påkallas å själva förrättningsstället, synes det skäligt, att dagarvode utgår under hela den tid, vederbörande tjänstgör såsom överveterinär. De sakkunniga få fördenskull föreslå, att reglerna avfattas i överensstämmelse härmed.

Beträffande storleken av arvodet till extra veterinärer vid en epizooti, vilka

icke äro studerande vid veterinärhögskolan, torde kunna råda viss tvekan. Som de sakkunniga redan framhållit tala å ena sidan skäl för nedskärning öfverhuvud taget av ifrågavarande ersättningar. Å andra sidan torde — därest de sakunnigas förslag om ändrade grunder för bestämmande av förrättningsarvodet enligt veterinärtaxan vinna statsmakternas bifall — ersättningen i sin helhet till extra veterinärerna komma att väsentligen minskas i jämförelse med vad som tidigare utgått. Med hänsyn härtill och i betraktande jämväl av tjänstgöringens speciella karaktär med därav föranledda nackdelar torde måhända en viss förhöjning av nu utgående dagarvoden vara motiverad. Härtill kommer, att i dagarvodena hädanefter avses att inräknas traktamentsersättningar. En viss frihet att fastställa dagarvoden olika i skilda fall synes alltjämt böra bibehållas. De sakkunniga åsyfta härvid närmast, att sådana arvoden under vissa förhållanden icke böra utgå till veterinärer, som under en epizooti få kvarstanna i hemorten. I varje fall torde dagarvodena för dessa befattningshavare böra utgå med lägre belopp än för dem som nödgas anskaffa tillfällig bostad å annan ort under den tid förordnandet varar. Då de sakkunniga icke ansett sig böra föreslå någon ändring i gällande regler, att dagarvode till distriktsveterinär eller civil veterinärstipendiat må utgå med högst 15 kronor och till annan veterinär med högst 20 kronor, skulle det alltså överlämnas till medicinalstyrelsen att i de enskilda fallen få avgöra, om någon höjning eller sänkning av de senast faktiskt fastställda dagarvodena bör genomföras. I fråga om studerande vid veterinärhögskolan synes i anslutning till det förut anförda dagarvode ej böra överstiga 8 kronor. I enlighet med vad de sakkunniga anført beträffande överveterinärer torde dagarvodena jämväl för extra veterinärer böra utgå under den tid förordnandet avser.

Ur de sakkunnigas motivering till förslaget om nedsättning av arvoden enligt veterinärtaxan må här återgivas följande.

Vad beträffar arvodesberäkningen enligt veterinärtaxan torde böra framhållas, att intet i och för sig synes vara att erinra mot en tillämpning av dessa regler när det gäller ersättning för tjänsteförrättningar under normala förhållanden. Saken ställer sig dock annorlunda, när fråga är om en epizooti, för vars bekämpande särskilda åtgärder måste vidtagas. För hävande av en dylik epizooti erfordras intensifiering i arbetet, och antalet tjänsteförrättningar per dygn stiger fördenskull i avsevärd utsträckning. Summan av de utgående arvoden enligt nuvarande beräkningsgrunder kan därför i vissa fall uppgå till onormalt höga belopp. Tjänstetaxans föreskrifter tillämpas även oberoende av förrättningens svårighetsgrad.

Om sålunda en revision av tjänstetaxans bestämmelser synes nödvändig i syfte att begränsa storleken av de enligt taxan utgående ersättningarna under en mul- och klövsjukeepizooti, uppstår frågan, på vilket sätt en dylik begränsning lämpligen skall ske. Olika möjligheter stå härvid till buds.

En tänkbar utväg är, att sammanlagda beloppet av veterinär tillkommande förrättningsarvoden — utan ändring av gällande arvodesbelopp — fixeras till ett visst maximum per dygn. Ett dylikt förfaringsätt skulle innebära, att någon gottgörelse icke skulle utgå för de förrättningar, som eventuellt utfördes utöver de som erfordrades för att vederbörande förrättningsman skulle komma upp i högsta medgivna dygnersättning. Då ett framgångsrikt bekämpande självfallet kräver att mesta möjliga antal tjänsteförrättningar fullgöras per dygn och förrättningsmannen sålunda genom en dylik begränsning kanske skulle nödgas utföra ett större eller mindre antal förrättningar utan ersättning, går man emellertid miste om den värdefulla sporre till ökat arbete, som det oavkortade förrättningsarvodet utgör. Vid sådant

förhållande anse de sakkunniga sig icke böra förorda en dylik lösning av frågan.

En annan utväg är, att arvudet för var och en av de förrättningar under samma dygn, som överstiger visst antal, sättes till lägre belopp än nu utgående 4 kronor. Härigenom undvikas den olägenhet, som är förenad med nyss angivna alternativ. Förrättningsmannen sporras att medhinna största möjliga antal förrättningar i syfte att erhålla en tillfredsställande dagsinkomst, och utsikt finnes för en begränsning av utgifterna för statsverket. De sakkunniga ha funnit sig böra föreslå en lösning av frågan enligt detta alternativ.

I anslutning till vad förut anförts få de sakkunniga fördenskull föreslå, att de i 13 § 1 mom. veterinärtaxan angivna reglerna så till vida ändras, att veterinär tillkommande förrättningsarvode må utgå enligt nu gällande bestämmelser för de under samma dygn verkställda fyra första förrättningar, medan arvudet för envar av de förrättningar, som överstiga 4, må utgå med allenast 2 kronor. Då flera än fyra tjänsteförrättningar om dagen knappast torde förekomma annat än vid epizootier, synes denna ändring av veterinärtaxan böra gälla generellt utom beträffande ympning av djur, då särskild taxa bör gälla. Vid sidan av förrättningsarvode synes reseersättning enligt nu gällande grunder fortfarande böra utgå, medan traktamentsersättningen, såsom nämnts, skulle bortfalla.

De sakkunnigas motivering för förslaget om särskild taxa för ympning av djur innehåller följande.

De sakkunniga vilja ifrågasätta, huruvida icke särskilda regler böra tillämpas beträffande ersättning för ympning av djur. En omfattande vaccinering av nötkreatur har under den senaste mul- och klövsjukeepizootien företagits i Skåne. De veterinärer, som för detta ändamål togos i anspråk, utgjordes så gott som uteslutande av extra veterinärer. Ersättning till dessa förrättningsmän utgick enligt, bland annat, veterinärtaxans regler, så att för varje under ett och samma dygn vaccinerad besättning förrättningsarvode utgick med för den första besättningen 8 kronor och för var och en av de följande 4 kronor. Hänsyn togs följaktligen icke till det större eller mindre antalet nötkreatur inom de skilda besättningarna. Det torde ligga i sakens natur, att ett dylikt beräkningssätt för arvodets utmätande kan komma att verka ojämnt. En veterinär, som haft sig tilldelad en besättning på exempelvis 200 nötkreatur, får enligt detta beräkningssätt betydligt mindre ersättning än den, som vaccinerat exempelvis 8 besättningar med sammanlagt samma antal nötkreatur — enligt gällande regler i första fallet 8 kronor och i senare fallet 36 kronor — trots att skillnaden i det utförda arbetet icke är särskilt framträdande. Olägenheten härav ligger i öppen dager.

Med hänsyn härtill kan icke förordas, att den i det föregående föreslagna taxan för veterinärs tjänsteförrättningar tillämpas, då fråga är om ersättning för bestyret med vaccinering av nötkreatur mot mul- och klövsjuka. De sakkunniga ha i stället övervägt frågan, huruvida icke ersättning i sådant fall bör kunna beräknas enligt ett system, i viss mån likartat med det, som nu gäller beträffande gottgörelse av statsmedel till veterinär, som verkställer undersökning med tuberkulin av nötkreatur. Jämlikt de bestämmelser, som äro utfärdade i sistnämnda ämne (S. F. S. nr 700/1938), må veterinär, som enligt medgivande av medicinalstyrelsen verkställt dylik undersökning, härför, förutom annat, åtnjuta av statsmedel dels för varje undersökt kreatursbesättning ett arvode av 5 kronor, dels ock för varje inom besättningen undersökt djur gottgörelse med 50 öre.

Det synes måhända ligga nära till hands att tillämpa ifrågavarande ersättningsform jämväl vid vaccinering. Härvid är emellertid att märka, att angivna ersättning för verkställda tuberkulinundersökningar omfattar två veterinärbesök, medan ersättningen för verkställd vaccinering ej torde böra avse mer än ett besök av veterinär. Ej heller i övrigt synes man direkt kunna jämföra den ersättning, som utgår för undersökningar med tuberkulin, och den, som bör utgå vid en massvaccination, föranledd av en epizooti. I samband härmed må erinras, att antalet med tuberkulin undersökta kreatursbesättningar inom Malmöhus län under hela året 1937 uppgick till 1,972, omfattande sammanlagt 59,212 djur. Motsvarande siffror för 1938 voro 1,649, respektive 48,017. Vid den vaccinering med bivalent mul- och klövsjukevaccin åter, som under april—juli 1939 med mejerikretsar som enheter ägde rum inom isoleringsområdena i Malmöhus län samt vissa härader i Kristianstads län, behandlades minst 15,000 besättningar på sammanlagt cirka 100,000 djur.

En veterinär torde sålunda medhinna vaccinering av ett relativt stort antal besättningar per dag. Den undersökning härutinnan, som de sakkunniga låtit verkställa, giver ock belägg för riktigheten av detta antagande. Undersökningen är visserligen baserad på rapporter avseende endast fem med den senaste vaccineringen i Skåne sysselsatta extra veterinärer, men den torde dock giva en tämligen klar bild av förhållandena på detta område. Antalet behandlade besättningar i medeltal per dag uppgick för var och en av dessa fem veterinärer till respektive 15, 21, 25, 25 och 16.6. Antalet vaccinerade djur per dag utgjorde i medeltal respektive 140, 181, 200, 265 och 243.6. De behandlade besättningarna omfattade följaktligen i medeltal respektive 9.5, 8.5, 8, 10.7 och 14.8 nötkreatur.

Med utgångspunkt från dessa siffror skulle ersättningen per dag till ifrågavarande extra veterinärer vid en tillämpning av ersättningsgrunderna vid tuberkulinundersökningar uppgå till ett belopp, som väsentligen överstege icke blott den dagsersättning, som skulle tillkomma veterinär enligt den av de sakkunniga härovan föreslagna begränsade ersättningstaxan, utan även den gottgörelse, som utgått enligt nu gällande bestämmelser. Vid sådant förhållande lär en tillämpning av ifrågavarande ersättningsgrunder med avseende å vaccineringsförrättningar icke böra ifrågakomma.

De sakkunniga anse sig i stället böra föreslå, att veterinär, som särskilt förordnas att verkställa vaccinering av nötkreatur, må härför åtnjuta ersättning med 20 öre för varje behandlat djur, dock att ersättningen icke i något fall må understiga 2 kronor för besättning. Givet är, att denna ersättning skall utgå för varje veterinärbesök.

För var och en av de fem extra veterinärer, som omfattades av undersökningen, skulle summan av förrättningsarvodena per dag enligt nu gällande bestämmelser uppgå till respektive 64 kronor, 88 kronor, 104 kronor, 104 kronor och 70 kronor 40 öre. Motsvarande belopp, beräknade enligt den av de sakkunniga föreslagna begränsade veterinärtaxan, skulle utgöra respektive 42 kronor, 54 kronor, 62 kronor, 62 kronor och 45 kronor 20 öre. Därast den härförut föreslagna vaccinationstaxan skulle läggas till grund, bleve resultatet att dagsersättningen till var och en av ifrågavarande förrättningsmän komme att sluta på respektive 30 kronor, 42 kronor, 50 kronor, 53 kronor 50 öre och 49 kronor 14 öre. Då antalet förrättningsdagar utgjort respektive 29, 19, 32, 31 och 16.6 dagar ha statsverkets kostnader för arviden enligt veterinärtaxan i detta fall uppgått till sammanlagt 11,248 kronor 64 öre. Därast den föreslagna begränsade veterinärtaxan tillämpats, hade kostnaderna uppgått till 6,900 kronor 32 öre och vid en tillämpning av den föreslag-

na särskilda vaccinationstaxan till 5,742 kronor 22 öre. En besparing på nära 50 % hade således kunnat vinnas för den händelse sistnämnda taxa tillämpats med avseende å här omförmälda förrättningar. Emellertid får man härvidlag icke bortse från att någon visshet för att veterinärerna verkställt lika många vaccinationer, därest de lägre ersättningsarna utgått, icke föreligger. Verkställd utredning giver vid handen, att de 33 veterinärer, som under senaste epizootien i Malmöhus län verkställt vaccinering mot mul- och klövsjuka, i medeltal medhunnit att behandla 171 djur för dag. Enligt föreslagna ersättningsgrunder skulle minsta förrättningsarvode för vaccinering av detta antal djur uppgå till 34 kronor 20 öre. Räknar man emellertid med ett genomsnittsligt djuranal i varje besättning om exempelvis 8 djur, skulle ersättningen uppgå till omkring 40 kronor. Av det föregående framgår att nämnda 33 veterinärer under sista epizootien i genomsnitt haft en dagsinkomst i form av förrättningsarvoden vid vaccinering om 53 kronor.

Utöver den ersättning, som enligt nu förordade grunder skulle tillkomma veterinär för bestyret med vaccinering, torde förrättningsmannen böra tillerkännas resekostnadsersättning enligt veterinärtaxan 13 § 1 mom. Dag-arvode synes böra utgå, även när veterinär förordnats att såsom extra tjänsteveterinär verkställa vaccinering.

Byråchefen Jerlov har såsom motivering för sin skiljaktiga mening anfört:

Ehuru jag fullt delar övriga sakkunnigas uppfattning om behovet av en reglering av gällande taxor för veterinära förrättningar och ehuru jag i stort sett är av samma uppfattning rörande skäligheten i de föreslagna arvodena, ser jag mig dock med hänsyn till de erfarenheter jag har från föregående vaccinationskampanj nödsakad att i fråga om den föreslagna ersättningen för skyddsympning anmäla avvikande mening. Det synes vara ett primärt statsintresse, att vaccineringen mot mul- och klövsjuka genomföres både snabbt och noggrant, då den endast härigenom kan bli till avsedd nytta. Vaccineringen skall tillgripas vid början av en hotande epizooti. Innan en större del av besättningarna i de hotade områdena behandlats, måste den för det allmänna så kostbara stamping-out metoden i regel tillämpas vid alla utbrott. En snabb massvaccinering förutsätter emellertid en forcerad arbetstakt av de deltagande veterinärerna, varvid de få finna sig i en arbetsdag av både 15 och 18 timmar per dygn. Enligt mitt förmenande bör man vid ersättningsens bestämmande utgå från att en skälig dagsinkomst för veterinärerna bör föreligga redan vid en normal arbetsdag. Om man räknar med de skiftande förhållandena i vårt land — och skyddsympning är aktuell även på andra platser än i det tätbebyggda Skåne — torde en veterinär med vanlig arbetsbörda kunna vaccinera cirka 100 djur om dagen. Vad som medhinner härutöver kan enligt gängse uppfattning betraktas såsom övertidsarbete. Från denna utgångspunkt te sig övriga sakkunnigas förslag som en betydande inkomstminskning vare sig man jämför det med förut utgående arvoden för arbete av detta slag eller man drar paralleller med vad annat veterinärt arbete ersättes med enligt nu gällande bestämmelser. Klokheten synes mig bjuda att framgå med en viss varsamhet i nedskärningshänseende å ett område, där det är ett dominerande intresse att arbetsprestationerna bli de högsta möjliga. I fredstid begär man för ingen kategori av samhällsmedlemmar, att regelbundet övertidsarbete skall ske utan motsvarande kompensation i fråga om ersättningen.

Med hänsyn till angivna synpunkter anser jag, att ersättning för varje vaccinerat djur bör fastställas till 25 öre i stället för av de sakkunnigas majoritet föreslagna 20 öre. Emot bestämmelsen att minsta ersättningen för vaccinerad besättning bör fastställas till 2 kronor har jag intet att invända.

I fråga om mistade avlöningsförmåner ha de sakkunniga ansett såsom självfallet, att åt i bekämpandet av epizooti deltagande veterinär, som innehar ordinarie statsanställning, ersättning jämväl skall utgå för de avlöningsförmåner å den ordinarie statstjänsten, han visar sig ha gått förlustig. Jämväl i de fall, där förrättningsmannen — utan att vara statstjänsteman — innehar fast anställning med reglerad avlöning hos exempelvis hus-hållningssällskap, kontrollslakteri m. m. eller är kommunalt anställd tjänsteman torde i princip ersättning för mistad lön böra utgå. Frågan härom borde enligt de sakkunnigas mening dock i varje särskilt fall underställas Kungl. Maj:ts prövning. De sakkunniga ha slutligen framhållit att förhållanden givetvis kunna inträffa, vilka medföra att de normer, som här föreslagits för arvoden, behöva jämkas i ett eller annat avseende. Det torde sålunda icke få anses uteslutet att, när det gäller bekämpandet av en epizooti, ersättningen till de veterinära arbetskrafterna befinnes böra utgå efter andra grunder allt efter den ifrågakommande farsotens karaktär. Det lär emellertid enligt de sakkunnigas mening böra ankomma på medicinalstyrelsen att ha uppmärksamheten riktad härå och att till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, som i sådant avseende kunna vara av behovet påkallade.

Yttrandena.

I de över förslaget avgivna yttrandena ha delade meningar rörande förslagens lämplighet kommit till uttryck.

Lantbruksstyrelsen och *Sveriges lantbruksförbund* ha tillstyrkt de av de sakkunnigas majoritet förordade bestämmelserna.

Statskontoret, *riksräkenskapsverket* och *allmänna lönenämnden* ha ansett, att de sakkunniga icke nedsatt de nu utgående arvoden tillräckligt mycket.

Statskontoret har föreslagit följande jämkningar i de sakkunnigas förslag, nämligen att ympningsarvodet bestämmes till 20 öre för varje ympat djur till och med det 20:e, 15 öre för varje ympat djur från och med det 21:a till och med det 100:e samt 10 öre för varje ympat djur därutöver, allt för dag räknat, att dagarvodet till överveterinär fastställles till 18 kronor, därest vederbörande nödgas taga bostad utom sin hemort, och eljest till 12 kronor, att dagarvodet till extra tjänsteveterinär icke må överstiga, för distriktsveterinär eller civil veterinärstipendiat 10 kronor, för annan veterinär 15 kronor och för studerande vid veterinärhögskolan 5 kronor, samt att dagarvode må tillkomma extra tjänsteveterinär endast för det fall, att han nödgas taga bostad utom sin hemort.

Såsom motivering har statskontoret anført:

Statskontoret är ense med de sakkunniga om att veterinärerna nu tillkommande förmåner vid företagande av förrättningar enligt epizootilagstiftningen böra beskäras. Ämbetsverket vill emellertid ifrågasätta, huruvida icke besparingsåtgärder kunna genomföras i något större omfattning än de sakkunniga förordat. Statskontoret vill i detta sammanhang framhålla, att länsveterinär och distriktsveterinär jämlikt allmänna veterinärinstruktionen lära

vara pliktiga att på medicinalstyrelsens uppdrag företaga förrättningar enligt epizootilagstiftningen — distriktsveterinär dock endast inom det län. vartill hans distrikt hänförs. Det synes med hänsyn härtill icke vara påkallat att — såsom de sakkunniga anse nödigt — erbjuda nämnda befattningshavare särskilt gynnsamma ekonomiska villkor för att därigenom säkra tillgången på för ändamålet lämpliga personer. Beträffande den personal, som i övrigt tages i anspråk vid epizootibekämpandet — företrädesvis assistentveterinärer vid hushållningssällskapen och legitimerade veterinärer utan fast anställning, ävensom veterinärstuderande — får statskontoret såsom sin uppfattning uttala, att en fullgod rekrytering torde kunna ske, även om något mindre förmånliga villkor fastställas än de av de sakkunniga förordade, allra helst som medverkan vid förrättningar, om vilka här är fråga, åtminstone för veterinärstuderandena lära vara av viss betydelse ur merit-synpunkt.

Riksräkenskapsverket har för vinnande av besparing för statsverket förordat, att arvodet enligt veterinärtaxan bestämdes till 6 kronor för första förrättningen och till 3 kronor för de följande. *Riksräkenskapsverket* har vidare förordat en centralisering till medicinalstyrelsen av utbetalningarna.

Lönenämnden har i huvudsak anfört följande.

Enligt lönenämndens mening kan ifrågasättas, huruvida icke längre gående jämkningar i gällande ersättningsgrunder, än de sakkunniga förordat, skulle kunna genomföras, utan att rekryteringen av veterinärpersonal för epizootibekämpandet därigenom skulle äventyras. Vad särskilt dagarvodena beträffar, synes lönenämnden en nedsättning vara befogad med hänsyn till den av de sakkunniga föreslagna anordningen, att dagarvodena skola utgå ej blott för varje förrättningsdag utan för varje dag förordnandet varar. Det förefaller för övrigt lönenämnden tveksamt, om dagarvodet bör utgå med samma belopp, då förrättningsmannen nödgas taga bostad utom hemorten, och då detta icke är fallet. I fråga om den föreslagna ersättningen vid vaccinering av nötkreatur med 20 öre för varje behandlat djur skulle en viss differentiering måhända vara lämplig, exempelvis så att per besättning eller för dag nämnda belopp skulle gälla för ett visst antal djur, varefter ett lägre belopp skulle gälla för ytterligare ett antal djur o. s. v.

Enligt nu gällande bestämmelser utgår ersättning i vissa fall samtidigt enligt flera olika system. Såvitt lönenämnden kan finna, äro de av de sakkunniga föreslagna bestämmelserna knappast ägnade att medföra någon större förenkling i detta hänseende. Det synes sålunda kunna förekomma, att en veterinär samtidigt kan äga uppbära — förutom ersättning för mistade avlöningsförmåner — såväl dagarvode som särskilda förrättningsarvoden. Till en början vill lönenämnden framhålla, att det bör tillses, att åtminstone vid mera omfattande epizootier tjänsteveterinär åtnjuter tjänstledighet från sin befattning i erforderlig utsträckning och sålunda icke under bekämpandet är sysselsatt med skötseln av sin vanliga praktik. Men vidare kan det enligt nämndens förmenande ifrågasättas, huruvida veterinär samtidigt bör äga åtnjuta dagarvode och förrättningsarvode. Slutligen får lönenämnden påpeka, att de föreslagna bestämmelserna torde behöva ändras med avseende å ersättningen till överveterinär, som verkställer skyddsympling. I den mån dylika förrättningar överhuvud taget fullgöras av överveterinär, synes lönenämnden ersättningen böra utgå enligt samma grunder som till annan veterinär, vilket icke synes bliva fallet med den av de sakkunniga föreslagna utformningen av bestämmelserna.

Medicinalstyrelsen, veterinärhögskolans styrelse och lärarråd samt svenska veterinärläkareföreningen och Sveriges yngre veterinärers förening ha ansett, att de sakkunniga gått alltför långt vid beskärning av veterinärvodena.

Medicinalstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Vad först ersättning åt överveterinär angår synes det styrelsen riktigt, att dagarvode utgår för hela den tid, vederbörande tjänstgör såsom överveterinär, men torde det böra tagas under övervägande, huruvida icke den, som erhållit dylikt förordnande, bör för att helt kunna ägna sin tid åt bekämpandet vara förbjuden att utöva annan veterinär verksamhet än den, som åligger honom i egenskap av överveterinär.

Dagarvodena åt övriga veterinärer synas väl avvägda, men då det gäller arvode åt studerande vid veterinärhögskolan har en ny princip i ersättningsbestämmelserna införts, som torde sakna motsvarighet på annat håll. För både medicine och veterinära studerande gäller hittills, att, då deras studier fortskridit så långt, att åt dem kan anförtros skötande av läkare- eller veterinärtjänst, hava de erhållit samma ersättning, som skolat utgå, om tjänsten anförtratts åt en legitimerad läkare eller legitimerad veterinär. Någon bärande motivering för nedskärning av arvodet åt studerande (och därmed för den nyinförda principen) ha de sakkunniga icke åvägabragt och synes icke heller kunna åstadkommas.

Dagarvodelt synes i första hand utgöra ersättning för kostnaderna för mat och husrum och dessa kostnader äro icke lägre för veterinärstuderande än för veterinärer. Enligt de sakkunniga skall i dagarvodelt även ingå ersättning dels för skyldigheten att överhuvud taget stå till förfogande för tjänstgöring vid epizootier och dels för mistad inkomst för annan tjänst. Visserligen torde som regel icke det sistnämnda kunna åberopas för studerande, men har han att vidkännas de ökade utgifter, ett fördröjande med avläggandet av examen medför samt utgifter för det rum, han förhyrt i studiestaden. Nedskärningen synes så mycket mindre berättigad som de sakkunniga själva framhålla, att måhända en viss förhöjning av nu utgående dagarvoden torde vara motiverad. Styrelsen får därför föreslå, att till studerande utbetalas samma dagarvode som till annan veterinär.

Angående ersättning för vaccinering av djur ansluter sig styrelsen till den av extra byråchefen S. Jerlov och professorn H. Magnusson avgivna reservationen i vad angår ersättning per vaccinerat djur, men vill föreslå, att minsta ersättning för vaccinerad besättning utgår med två kronor och femtio öre. En större rättvisa skulle härvid uppnås vid vaccinering inom glesare bebyggda trakter med deras mindre kreatursbesättningar gent emot det tätbebyggda Skåne med 9.7 djur i medeltal per besättning.

Vid bestämmandet av ersättning per vaccinerat djur synas de sakkunniga icke hava beaktat alla de faktorer, som kunna inverka på denna fråga. Sålunda torde icke hänsyn hava tagits till det förhållandet, att det torde bliva omöjligt att alltid tillhandahålla vaccin i sådan utsträckning, att vaccination kan ske varje dag. I varje fall finge de veterinärer, som arbetade under den av de sakkunniga åberopade vaccineringen, gå sysslösa åtskilliga dagar av nämnda anledning.

Icke oväsentliga direkta utgifter hava även varit förenade med arbetet i fråga såsom inköp av sprutor, kanyler och skyddskläder. Kostnaderna här för torde för en månads tjänstgöring belöpa sig på mellan 100 och 200 kronor. I en del fall har även ersättning av veterinären måst utbetalas till vägvisare. En ersättning i enlighet med styrelsens förslag synes därför berättigad.

I veterinärhögskolans och läkareföreningarnas yttranden ha i huvudsak framförts enahanda synpunkter som i medicinalstyrelsens utlåtande. Härutöver har *Sveriges yngre veterinärers förening* yrkat, att dagarvodena fastställas till för överveterinär högst 35 och lägst 25 kronor, för distriktsveterinär och civil veterinärstipendiat högst 20 och lägst 10 kronor samt för annan veterinär högst 25 och lägst 15 kronor. Skäl synas föreningen även tala för att veterinär för dag, då han på grund av vaccinbrist eller annan icke självförvållad orsak ej har någon förrättning, erhåller maximiarvode. I yttrandet har även ifrågasatts förbud för överveterinär att under tid han innehar förordnande i denna egenskap inneha andra veterinära uppdrag. Rörande arvodet för vaccinering har föreningen anfört:

De sakkunniga synas i sin utredning ha förbisett ett par omständigheter, som kunna ha viss inverkan på ersättningsfrågans bedömande. De ha dels icke fäst avseende vid att långt ifrån alla dagar under ett förordnande äro förrättningsdagar, dels icke tagit hänsyn till de ej obetydliga omkostnader, de i bekämpandet deltagande veterinärerna fått vidkännas. Av de med vaccinering i Malmöhus län sysselsatta veterinärerna ha exempelvis 17 varit förordnade för vaccinering under tillhopa 635 dagar. Härav ha de under ej mindre än 140 dagar icke haft någon förrättning. Deras omkostnader (sprutor, kanyler, skyddskläder, ersättning till vägvisare m. m., men ej mat och husrum) ha uppgått till 2,665 kronor eller ungefär 5.50 kronor per dag.

De sakkunniga anförä att grunderna för ersättning till dessa veterinärer böra bringas i överensstämmelse med de normer, som gälla i fråga om ersättning för jämförbart arbete på andra områden av statsförvaltningen. Mest jämförbart torde väl vara vaccineringen mot smittkoppor hos människa. Härför utgår en utan tvekan väl motiverad ersättning med 75 öre för varje vaccinering samt 25 öre för varje efterbesiktning. Detta arbete utför läkaren inomhus under gynnsamma förhållanden, medan från flera håll omvittnats de svåra omständigheter, under vilka veterinären arbetar. Vid senaste massvaccinering mot smittkoppor i Malmö lära de medicine kandidater, som användes, ha uppnått dagsinkomster, som ofta med mer än det dubbla överstego dem, som förvärvats av veterinärer vid senaste vaccinering mot mul- och klövsjuka. Med hänsyn härtill synes den föreslagna ersättningen med 20 öre för djur oskäligt låg.

Svenska veterinärläkareföreningens styrelse har anfört bland annat:

Styrelsen för svenska distriktsveterinärföreningen har verkställt en undersökning rörande verkan av de sakkunnigas taxeförslag inom tio av de under epizootien mest belastade distrikten i Skåne, omfattande de månader, då mul- och klövsjukan härjade som svårast inom isoleringsområdet, nämligen december 1938 och januari 1939. Det har därvid visat sig att var och en av ifrågavarande distriktsveterinärer företagit i (dec. och jan.) genomsnitt 7.2 förrättningar per dag. Enligt de sakkunnigas taxeförslag skulle, därest det då varit gällande, och under antagande, att samtliga distriktsveterinärer i Skåne varit lika belastade, statens besparingar hava uppgått till 11,904 kronor eller avrundat uppåt till c:a 12,000 kronor. Den eventuellt för höga beräkningen genom att likställa alla distriktsveterinärer i Skåne torde kunna uppvägas av det relativt obetydliga antal gånger, som distriktsveterinärerna under senare tid än januari månad utfört flera förrättningar per dag än fyra. Därtill måste läggas det belopp, som skulle inbesparas från de tjänstgörande extraveterinärerna, vilket högt räknat icke torde kunna sättas högre än det

för distriktsveterinärerna angivna beloppet. Sammanlagda besparingen skulle då uppgå till cirka 24,000 kronor. Det förefaller styrelsen som om det belopp det här rör sig om eller endast 0.20 procent av totala kostnaden för sjukdomens bekämpande, skulle vara alltför ringa för att genom åtgärden ifråga beröva de tjänstemän det här gäller och framför allt distriktsveterinärerna en inkomst, som för dem vilka drabbas kan vara av väsentlig betydelse. Ingen inom sakkunniga har heller, såvitt framgår av betänkandet, påstått, att ett arvode av 4 kronor för en förrättning i statens ärenden skulle vara för högt. Härtill kommer det egendomliga förhållandet, att veterinärerna genom att erhålla lägre ersättning ju mera arbete, som utträttas, och därtill det lägsta arvodet för det arbete, som utföres å tid, som faller efter vad man anser för normal arbetstid inom andra områden, i cirka 50 procent dessutom på kvällen eller under natten, skulle komma i en helt annan ställning än vad som är vanligt; i regel tillämpas det system, att för övertid betalas extra ersättning; i gällande arbetsavtal för arbetare lär till exempel övertidsarbete honoreras med från 35 till 100 procent förhöjning av den normala avlöningen.

Styrelsen vill i detta sammanhang framhålla, att förhållandet mellan å ena sidan distriktsveterinärernas lön och å andra sidan inkomst av praktik resp. tjänsteförrättningar i statens uppdrag reglerats så sent som år 1939, då den av 1933 års riksdag efter utredning genom särskilda sakkunniga beslutade avvägningen mellan löne- och taxeinkomsten åter fastställdes. Det är därför styrelsens bestämda uppfattning, att taxeinkomsterna i vad angår distriktsveterinärerna icke rättvisligen kunna rubbas, utan att frågan om den fasta lönen samtidigt prövas.

De sakkunniga hava tydligen alltför ensidigt fäst sig vid storleken av de belopp, som under den genomkämpade epizootien uppburits av en eller annan veterinär, men ingen har närmare granskat vilket arbete som i själva verket ligger bakom. Det är icke nog med att uppmärksamma det av de sakkunniga påpekade förhållandet, att de utbetalade arvodenä även skola utgöra ersättning för den ofta avsevärda tid, som åtgår till expeditionsgörömmål, rapportskrivning och rådfrågningar från allmänheten till vilket kan läggas den avsevärda tid, som åtgår för ordnandet av desinfektionsproceduren och dirigerandet av desinfektörerna samt den ytterst krävande telefonpåpassningen under epizootitider.

Föreningsstyrelsen får vidare framföra ett från svenska distriktsveterinärföreningens styrelse emanerande förslag, som går ut på besparingar i veterinärkostnaderna, samtidigt som det skulle lätta veterinärernas forcerade arbete vid en mul- och klövsjukeepizooti. Det synes vara en allmänt utbredd åsikt bland de tjänsteveterinärer, som tjänstgjort mera avsevärd tid inom isoleringsområde, att den s. k. friförklaringsresan till smittad gård tio dagar efter desinfektionens avslutande utgör en fullständigt onödig kraftförbrukning. Genom att indraga denna resa skulle staten kunna i veterinärkostnader med bibehållande av nuvarande taxa inbespara icke oväsentliga belopp.

Innan jag övergår att klargöra min ståndpunkt till förevarande fråga, torde jag få erinra, att *riksdagens revisorer* i sin berättelse om den år 1939 av dem verkställda granskningen av statsverkets tillstånd upptagit frågan om veterinärernas arvoden under senaste mul- och klövsjukeepizootin (sid. 174—180). Revisorerna ha i anslutning härtill uttalat, att det icke torde råda någon tvekan om att de utbetalade ersättningarna i många fall framstått så-

som uppenbart oskäligen samt att det syntes ofrånkomligt att åtgärder vidtoges för åstadkommande av en bättre ordning på förevarande område.

*Departements-
chefen.*

Av den förebragta utredningen synes framgå, att de nu gällande bestämmelserna rörande ersättning åt veterinärer för deras arbete vid epizootier ur flera synpunkter äro mindre tillfredsställande. De arvoden, som veterinärerna i enlighet med gällande bestämmelser uppburit under den senaste mul- och klövsjukeepizootien, torde i stor utsträckning ha varit högre än som kan anses skäligt med hänsyn till arten av de utförda göromålen. Det nu tillämpade avlöningssystemet är även onödigt invecklat och tungrott med ett flertal olika arvoden och ersättningar. En revidering av bestämmelserna synes, såsom ock riksdagens revisorer framhållit, vara i hög grad påkallad. Jag förordar därför att en sådan nu måtte komma till stånd.

Vad angår utformningen av de nya bestämmelserna kan jag i huvudsak ansluta mig till vad de sakkunniga föreslagit. Förslaget synes i stort sett ha på ett tillfredsställande sätt avvägt förhållandet mellan de två här förefintliga intressena, nämligen å ena sidan statens intresse att begränsa utgifterna för epizootierna i största möjliga utsträckning och å andra sidan veterinärernas önskan att erhålla skälig gottgörelse för sitt under epizootierna ofta krävande och svåra arbete. Genom förslagets realiserande vinnas även en förenkling av bestämmelserna i ämnet. Den av de sakkunniga föreslagna begränsningen av förrättningsarvodena enligt veterinärtaxan synes sålunda böra genomföras. Arvodena skulle härvid bli för första förrättningen 8 kronor och för de tre följande 4 kronor samt för de efterföljande 2 kronor. Ett genomförande av riksräkenskapsverkets förslag skulle medföra en begränsning av veterinärernas taxeinkomster även då epizootier icke vore för handen, vilket icke i detta sammanhang avsetts. I likhet med de sakkunniga anser även jag, att en särskild taxa bör införas i fråga om ersättning för ympning av djur vid epizootier. Såsom de sakkunniga förordat torde ett arvode å 20 öre för ympat djur böra utgå. Lägsta ersättningen för en besättning torde dock böra fastställas till 2 kronor. Att öka arvodet till 25 öre för ympat djur på sätt av två av de sakkunniga samt i vissa yttranden påyrkats synes mig icke erforderligt för att veterinärerna skola erhålla skälig gottgörelse för sitt arbete. Såsom av utredningen framgår torde en veterinär kunna vaccinera omkring 170 djur om dagen. Ersättningen härför skulle då bli minst 34 kronor. Med hänsyn till den föreslagna bestämmelsen, att minsta ersättningen för en besättning skall vara 2 kronor, torde dock en något högre dagsinkomst kunna påräknas. Utöver denna gottgörelse skall veterinären erhålla dagarvode. Till storleken av detta arvode återkommer jag i det följande. Den av statskontoret framförda tanken, att en differentiering av ersättningen för vaccinering skulle ske sålunda, att för de tjugu första vaccinerade djuren skulle utgå ett arvode av 20 öre och för de följande viss nedsättning av arvodet skulle ske, så att efter vaccinering av mer än 100 djur på en dag arvodet per djur skulle utgå endast med 10 öre, kan jag icke biträda, då genomförandet av detta förslag skulle kunna

äventyra vaccineringsarbetets snabba utförande. I överensstämmelse med vad lönenämnden anfört bör givetvis samma ersättning utgå till överveterinär som till extra veterinär vid verkställande av skyddssympning.

I fråga om dagarvodenas storlek kan jag icke helt ansluta mig till vad de sakkunniga förordat. De för veterinärerna med undantag för överveterinärerna föreslagna maxima för dagarvodena synas mig väl höga under det att å andra sidan arvodet till veterinärstuderandena torde få anses väl lågt. Enligt min mening böra dagarvodena bestämmas sålunda, att till överveterinär må utgå högst 30 kronor, till distriktsveterinär och veterinärstipendiat högst 12 kronor och till annan veterinär högst 18 kronor samt till studerande vid veterinärhögskolan högst 10 kronor. Det bör ankomma på medicinalstyrelsen att inom den nu förordade ramen bestämma dagarvodenas storlek. Jag vill understryka vikten av att medicinalstyrelsen har sin uppmärksamhet fäst på denna uppgift. Det torde nämligen vara uppenbart att samma dagarvoden icke lämpligen böra fastställas för hela landet. Vid en epizooti t. ex. i Norrland eller andra glest befolkade delar av landet, där med hänsyn till avstånden endast ett fåtal förrättningar per dag kan utföras, bör ett högre dagarvode fastställas än t. ex. i mera tätbebyggda delar av landet, där under en mul- och klövsjukeepizooti antalet förrättningar under dagen kan bli förhållandevis stort. Hänsyn bör vid arvodenas bestämmande jämväl tagas till om veterinären får kvarstanna i hemorten eller icke. Dagarvode å 30 kronor till överveterinär torde endast böra förekomma i sådana fall, då särskilda skäl förefinnas härför. Inom den av mig nu förordade ramen för arvodena synas dessa kunna bestämmas så att de jämte taxeinkomsterna bli av den storlek, att veterinärerna erhålla en skälig gottgörelse för sitt arbete även om därvid tages i betraktande att detta understundom är av krävande beskaffenhet med långa arbetsdagar. I vissa yttlanden har anmärkts, att arvodena borde sättas högre med hänsyn till dels att veterinärerna ha utgifter för sprutor, kanyler, skyddskläder och dylikt och dels att vissa dagar några förrättningar ej påkallas. De av mig förordade ersättningarna torde vara tillräckliga även om dessa förhållanden tagas i betraktande. Det är för övrigt att märka, att veterinärerna ha utgifter av detta slag även i sin vanliga praktik.

Vad de sakkunniga i övrigt föreslagit föranleder inga erinringar från min sida. Sålunda torde traktamentsersättning icke böra utbetalas då dagarvode utgår. Såsom de sakkunniga framhållit bör åt de i bekämpandet av epizooti deltagande veterinärerna, som inneha ordinarie statsanställning, ersättning utgå jämväl för de avlöningsförmåner å den ordinarie statstjänsten, som de visa sig ha gått förlustiga. Även då förrättningsmannen — utan att vara statstjänsteman — innehar fast anställning med reglerad avlöning eller är kommunalt anställd tjänsteman, torde kunna ifrågakomma att ersättning för mistade löneförmåner skall utgå. Frågan härom bör emellertid i varje särskilt fall underställas Kungl. Maj:ts prövning. Såsom de sakkunniga framhållit kunna givetvis förhållanden inträffa, vilka medföra, att de normer som nu föreslagits för ersättningar behöva jämkas i ett eller annat

hänseende. Jag förväntar att medicinalstyrelsen har sin uppmärksamhet fäst härpå och till Kungl. Maj:t inkommer med de förslag, som i sådant avseende kunna vara av behovet påkallade. De från veterinärläkarehåll framförda förslagen att förbjuda överveterinär att under tid han innehar förordnande utöva praktik samt att begränsa antalet besök å smittade gårdar anser jag mig icke nu böra upptaga till övervägande. Dessa förslag torde i stället böra behandlas vid den mera omfattande revidering av bestämmelserna rörande epizootibekämpandet, som kan komma att genomföras i samband med de förslag som de sakkunniga framdeles komma att framlägga. Därvid torde även böra upptagas riksräkenskapsverkets förslag om centralisering av utbetalningarna.

Beträffande utformningen av de nu ifrågasatta bestämmelserna torde det vara lämpligt att desamma på sätt de sakkunniga föreslagit sammanföras i 13 § veterinärtaxan.

Över de av mig i det föregående förordade förslagen torde riksdagen böra beredas tillfälle att giva sin mening tillkänna.

Under åberopande av det anförda får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte besluta inhämta riksdagens yttrande över omförmälda förslag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Allan Tigerschiöld.